

Yazar Hakkında

13 Eylül 1975 tarihinde Niğde’de doğdu. İlköğretim ve lise tahsilini Niğde’de tamamladı. Gaziantep Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Fizik Mühendisliği bölümünü okudu.

Akademik edisyon ve çeviriler yaptı. *Edebiyatist* dergisinde yazdı. Dokuz Yayınları, Mahzen Yayınları, Lopus Yayınları, Fihrist Yayınları ve münferit dosyalar için editörlük hizmeti verdi. Oscar Wilde’in, *Dorian Gray’in Portresi* eserini çevirdi.

Gölgede kalmış Fransızca şiirlerden oluşan derleme çalışması, denemeleri, öykü, roman ve şiirleri üzerinde çalışıyor.



DESTEK YAYINLARI: 1669
BİYOGRAFI: 41

MELTEM BİGE ULU / SÂDİK HİDÂYET - HAYAT BAŞTAN SONA KISSADIR

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Destek Yapım Prodüksiyon Dış Tic. A.Ş.

Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun

Yayın Koordinatörü: Özlem Esmegül

Editör: Özlem Esmegül

Son Okuma: Devrim Yalkut

Kapak Tasarım: İlknur Muştu

Sayfa Düzeni: Cansu Poroy

Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak - Mesud Topal - Nursefa Üzümler

Destek Yayınları: Aralık 2022

Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN 978-625-441-816-7

© Destek Yayınları

Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul

Tel. (0) 212 252 22 42

Faks: (0) 212 252 22 43

www.destekdukkan.com

info@destekyayinlari.com

facebook.com/DestekYayinevi

twitter.com/destekyayinlari

instagram.com/destekyayinlari

www.destekmedyagrubu.com



Destek Dukkan

Deniz Ofset – Çetin Koçak

Sertifika No. 48625

Maltepe Mahallesi

Hastane Yolu Sokak No. 1/6

Zeytinburnu / İstanbul

Tel. (0) 212 613 30 06



HAYAT
BAŞTAN
SONA KISSADIR


SÂDİK HİDÂYET

ŐİMDİ HEM HER ŐEYİM
HEM HİÇBİR ŞEY

MELTEM BİGE ULU



MERLİN'ime...
Ve hayatımdaki tüm meleklerle...



**“Ve Őimdi yazmaya karar vermiŐsem,
bunun tek nedeni, kendimi
gölgeme tanıtmak iŐteğidir.”**

– Sâdık Hidâyet

Hidâyet'i Anlamak...

Mistik coğrafyası, lirik kompozisyonları ve kadim kültürüyle diğer birçok kültürün edebi eserlerine tesir etmiş İran (Fars) Edebiyatı, dünyanın en eski edebiyatları arasında yerini alır.

İslam öncesi dönemlere ait eserlerin çoğu kaybolmuş olsa da yaklaşık, iki bin beş yüz yıllık bir geçmişe sahiptir.

Kaynakları Orta Asya'ya kadar uzanan İran Edebiyatı, çoğunlukla sözlü aktarımlardan oluşmuştur. Ancak Herodotos gibi tarihçiler vasıtasıyla günümüze aktarılmıştır.

Arapça ve Farsça kelimelerden oluşan literatürün; Türk Edebiyatı, özellikle Divan Edebiyatı üzerinde büyük etkisi vardır.

Zerdüş'tün, "Gatalar" denen dörtlüklerinden oluşan meşhur *Avesta*'sını* duymayan yoktur.

Firdevsî'nin; eski İran efsaneleri üzerine kurulu, manzum destanı *Şahnâme*** ile muhtemelen hayatımızın bir kesitinde rastlaşmışızdır.

Horasan'ın yıldızı; İran'ın ve Irak'ın dâhisi, filozofların prensi olarak anılan Ömer Hayyam'ın çağının ötesindeki rubailerinden okumayan var mıdır?

Özgün adı *Mantıku't Tayr**** olan *Kuşların Dili* eserinin yazarı, Mevlana'nın fikir babası Feridüddin Attar'ı, felsefe ve tasavvuf âlimi Sadi Şirazî'yi, Goethe'nin kendisinden etkilenerek kaleme aldığı eseri *Doğu-Batı Divanı'nın***** ilham kaynağı Hafız-ı Şirazî'yi anmamak olmaz.

Modern İran Edebiyatı denilince şüphesiz ilk aklı gelen isimler Furuğ Ferruhzad, Sohrap Sepehri, Ahmet Şamlu ve Sâdık Hidâyet olur.

Sâdık Hidâyet; eserlerinde suç, özgürlük, yabancılaşma ve otoriteye bireysel olarak karşı çıkma gibi temalarıyla adını altın harflerle tarihe yazdıran, yirminci yüzyıl edebiyatının en önemli figürlerinden Kafka'nın "ruh ikizi" olarak addedilir.

* Zerdüştlüğün kutsal kitabı

** *Şahnâme*, Firdevsî, Alfa Yayınları, 2022, çev. Necati Lugal

*** *Mantıku't Tayr*, Feridüddin Attar, Kaknüs Yayınları, 2020, çev. Mustafa Çiçekler

**** *Doğu ve Batı Divanı*, Johann Wolfgang Goethe, Hece Yayınları, 2021, çev. Prof. Dr. Gürsel Aytaç

Tercüman, şair, ressam, öykü, roman, oyun ve deneme yazarı.

Sâdık Hidâyet, Modern İran Edebiyatı'nın kurucusudur. Gerek yalın ve gerçekçi üslubu gerek ustalıklı irdelediği ruh halleri hasebiyle tanık olduğu coğrafyanın toplumsal yaşamına eserleriyle ayna tutar.

İran Edebiyatı'nda, modernizmin öncüsü olarak kabul edilir.

Doğu'nun, özellikle "İran'ın Kafka'sı" olarak tanınan düzyazı ve hikâye yazarı, eserlerinin çoğunda işlediği yalnızlık, derin boşluk duygusu, ölüm ve intihar düşünceleriyle *hayaller-hayatlar* dilemmasına bambaşka bir pencere açar.

Nevi şahsına münhasır bir üslupla oluşturduğu yazınsal evreninde, çoğu zaman düşlerle gerçekler girift haldedir.

En bilindik eseri *Kör Baykuş*, romancılığa kazandırdığı estetik değer açısından tarihsel bir öneme sahiptir.

Bu eserde –ilerleyen sayfalarda daha geniş bahsedeceğim– zaman kavramı anlam mahiyetini yitirmiştir. Geçmiş, gelecek ve şimdiki zaman iç içedir. Düş ile gerçek, kol kola ilerleyerek masalsi bir anlatıya dönüşmüştür.

Kaotik atmosfer, karakterlerin incelikli analizi, toplumsal ve bireysel özeleştirisi, tüm eserlerinde göze çarpan ortak özelliklerdir.

İsmi *Edgar Allan Poe*, *Anton Çehov* ve *Rainer Maria Rilke* ile birlikte anılır.

Sadece Doğu'nun değil, Batı'nın da hayranlığını kazanmış Sâdık Hidâyet'in hayatını cirmimce neden kaleme aldığım konusuna gelirsek:

Her ne kadar hayat dolu bir kişiliğim olsa da hemen her bireyin taşıdığı varoluşsal sancuların üzerime üşüştüğü "Weltschmerz"* bakterilerinden okuyup yazarak kendimi sağalttığım bir dönemde, kapımı "Söz uçar yazı kalır" fırsatı çaldı.

Bu veçhile, Destek Yayınları Genel Yayın Yönetmeni Sayın Ertürk Akşun'a ve Genç Destek Yayınları Genel Yayın Yönetmeni Sayın Özlem Esmergüle şükranlarımı sunuyorum.

Hayli uzun bir zamandır sosyal medyada yazdığım kişisel düşüncelerime, dergi yazılarıma, çeşitli yayınevleri için yaptığım edisyon, redaksiyon ve çeviri çalışmalarına vesileleri ile biyografi yazarlığını eklemenin heyecanı içindeyim.

* Almanca, Dünya Ağrısı

Işık Doğu'dan Yükselir*

Kültürün, bilimin, teolojinin, mistisizmin, sanatın, edebiyatın kaynağı olan Doğu; bana her daim büyüleyici gelmiştir. *Şehrâzâd*'in** büyümlü masallarını Şehriyar gibi dinleyip meftun olmayan var mıdır?

Batı'ya özgü addedilen, Batı ile bütünleştirilen "kültür ve medeniyet" kavramlarına bakış açımın değişmesi, Doğu topraklarındaki kültürel aydınlanmanın ışıklarındandır.

Aydınlanmanın Doğu'dan başladığını anlatan bu metafor, her daim aklımın bir köşesindeydi.

Hayli ilgimi çeken Rönesans döneminden çok önce, Avrupa tam anlamıyla "Karanlık Çağ" yaşarken Yunanistan'dan Mezopotamya'ya, Hindistan'dan Çin'e

* *Işık Doğu'dan Yükselir*, John Freely, Doğan Kitap, 2018, çev. Gül Çağalı Güven

** *Binbir Gece Masalları*, Antoine Galland, Alfa Yayınları, 2016, çev. Hasan Fehmi Nemli

kadar uzanan *Doğu coğrafyası* bilgi, yaratıcılık ve yeni icatlar konusunda “*Altın Çağ*”ını yaşıyordu.

Bilgisayarın keşfine zemin hazırlayan matematikçiler, insan vücudunun anatomisini çağ ötesi bir ilimle inceleyen hekimler, yerçekimine meydan okuyan mimarlar, yıldızları isimlendirerek uzayı keşfeden gökbilimciler ve illa ki yazarlar, şairler...

Kalbini edebiyata ve bilime vermiş naçizane bir müspet ilim tahsillisi olarak Doğu coğrafyası denildiğinde, ateşe uçan pervaneler gibiyim.

Flaubert,* *Hesse*,** *Nerval**** gibi yazarlar başta olmak üzere, pek çok kimliğe ilham olan Doğu'ya ve Doğu mistisizmine ilgimi ise “*çekim yasası*” adı altında genelleyebilirim.

“Şahsi irade ile şahsi idareye son vermek.”

Okumalarımı kendi içimde kategorize ettiğimde, “şahsi iradesiyle şahsi idaresine son veren” kimlikler hep daha ayrıcalıklı bir yerde dururlar.

Dünyanın yetersizliğinden, dünyevi her şeyin gelip geçiciliğinden, “böyle gelmiş böyle giden”

* *Doğu'ya Yolculuk*, Gustave Flaubert, Sel Yayıncılık, 2016, çev. Yaşar Avunç

** *Doğu Yolculuğu*, Hermann Hesse, Can Yayınları, 2022, çev. Zehra Aksu Yılmaz

*** *Doğu'ya Yolculuk*, Gerard De Nerval, İthaki Yayınları, 2004, çev. Nihan Özyıldırım

düzenden duydukları kederle; değerler dünyasıyla toplumsal gerçekliğin yarattığı tahammülfersa çatışmaya kayıtsız kalmaya dayanamayan bu kimlikler, sessiz başkaldırıları ses getiren metinler aracılığıyla eyleme dökmüşlerdir.

Hatırlayalım; Albert Camus, Sisifos Söyleni* denemelerine, “Sadece bir tek felsefi sorun vardır, o da intihardır” teziyle başlar.

Böylelikle daha önce kendime araştırma konusu olarak seçtiğim bu başlık altında, dilimize çevrilmiş tüm eserlerini gıptaıyla okuduğum Sâdık Hidâyet hakkında yazmak benim için paha biçilemez.

“Her şey zıddı ile kaimdir.”

İngiliz şair, ressam ve gravür ustası William Blake, *Cennet ile Cehennemın Evliliği*** eserinde şöyle der:

“Without contraries is no progression. Attraction and repulsion, reason and energy, love and hate, are necessary to human existence.”

“Zıtlıklar olmadan ilerleme olmaz. Çekim ve itme, akıl ve enerji, sevgi ve nefret insan varoluşu için gereklidir.”

* *Le Mythe de Sisyphe*, Albert Camus, Can Yayınları, 2019, çev. Tahsin Yücel

** *The Marriage Of Heaven And Hell*, William Blake, Ayrıntı Yayınları, 2018, çev. Burhan Sönmez